

Jihočeská universita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2010

Světlana Kostrounová

Jihočeská universita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

**Vliv mediálních komunikací na vývoj dětí předškolního
věku**

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:
Prof. Dr. Gabriel Švejda, CSc.

Vypracovala:
Světlana Kostrounová

České Budějovice 2010

Souhlasím, aby práce byla půjčována ke studijním účelům a byla citována dle platných norem.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně pod vedením prof. Dr. Gabriel Švejda, CSc. a uvedla jsem v seznamu literatury všechny použité literární a odborné zdroje.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice: podpis

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych na tomto místě poděkovala prof. Dr. Gabrielovi Švejdovi, CSc. za jeho ochotu, trpělivost a cenné připomínky při odborném vedení mé bakalářské práce.

OBSAH

I. TEORETICKÁ ČÁST PRÁCE.....	7
Úvod	7
1. Média	8
1.1. Televize	9
1.1.1. Dětské televizní pořady.....	10
1.2. Počítač a hry	12
1.3. Tisková média.....	13
2. Vývoj dětí v mediální době	15
2.1. Biologické faktory.....	16
2.2. Sociální prostředí	16
2.3. Rodinné prostředí	17
3. Vliv médií na dětskou populaci	20
3.1. Pozitivní vlivy	20
3.2. Negativní působení médií.....	21
3.2.1. Negativní vliv televize	22
3.2.2. Negativní vliv počítače.....	23
3.3. Omezení vlivu médií	24
II. PRAKTICKÁ ČÁST	26
4. Cíl průzkumu	26
4.1. Metody průzkumu	26
4.2. Stanovení hypotéz.....	27
4.3. Vyhodnocení dotazníku	27
5. Rady jak čelit negativním vlivům médií.....	36
5.1. Rada pro omezení negativních vlivů počítače	38
Závěr	40
Resumé	41
Anotace	42
Literatura a prameny	43
Přílohy	44

I. TEORETICKÁ ČÁST PRÁCE

Úvod

Jako téma své bakalářské práce jsem si zvolila „Vliv mediálních komunikací na vývoj dětí předškolního věku. Toto téma mě zaujalo z toho důvodu, jelikož mám bratra předškolního věku a určitý vliv médií na jeho chování a jednání sama pozoruji.

Vývoj dětství je ovlivněn nezcela funkčními rodinami, kdy rodiče na své dítě nemají dostatek času, aby se mu věnovali. Často ani netuší, čím se jejich děti zabývají, to je důsledkem toho, že jim nedokážou nabídnout žádnou pracovní motivaci. Poté těmi nejdostupnějšími prostředky se jeví média, která jsou součástí využití volného času.

Média mají již svou existencí zřejmý vliv na chování jedince a společnosti, mění životní styl, zejména pak působí na jedince, kteří v nich hledají návody k řešení svých problémů a děti, které jsou početnou skupinou jejich uživatelů. O vlivu a účincích médií se však velmi často hovoří v negativních souvislostech, ve spojitosti se zobrazováním násilí a potenciálním vlivem na růst agresivity dětí a mladistvých. Přestože charakter mediálního produktu představuje pro příjemce jeden ze zdrojů inspirace pro jeho další chování, není možné hledat přímou souvislost mezi obsahem mediálního sdělení a jednáním lidí. Na druhou stranu se média velkou měrou podílejí na formování názorů, zejména u jedinců, kteří nemají k danému problému vyhraněný jasný postoj a samozřejmě dětí, které navíc mnohdy nejsou schopny rozlišovat mezi fikcí a realitou zobrazovanou v médiích. Vývoj masových médií doprovázejí zejména obavy z toho, že násilné obsahy mohou mít na děti negativní dopad, velice důležitý je pak kontext, v němž je násilí zobrazováno (Jiráková, J. a Köpplová, B. Média a společnost., 2007).

V mé bakalářské práci jsem se zaměřila na média a jejich negativní vlivy na vývoj jedince, který je ovlivňován v mnoha směrech. Nejenom média působí na děti, ale je i řada faktorů, které k vývoji a výchově přispívají. Především se jedná o sociální prostředí a o prostředí rodinné, v kterém jedinec vyrůstá. Média nám přináší i pozitivní vlivy, to v případě kdy získávají vědomosti a informace ze světa. Cílem mé

bakalářské práce je navrhnout způsoby řešení úplného odstranění či minimalizace negativních vlivů médií. Jako optimální podmínky šetření jsem zvolila metodu dotazníků, na který odpovídali rodiče dětí předškolního věku.

1. Média

Média jsou prostředkem masové komunikace, která je vždy řízená. Média se dělí na elektronická a tisková. Noviny, knihy, časopisy, vyhlášky, letáky, nejrůznější brožury, plakáty patří mezi tisková média. Největší význam pro sociální komunikaci mají noviny, deníky, časopisy. Rozhlas, televize, ale i telefon, videopřehrávače, CD, DVD, internet patří mezi elektronická média. (Musil,J. Komunikace v informační společnosti, 2007)

Média jsou často jediným dostupným praktickým prostředkem pro rychlý a účinný přenos informace k velkému množství lidí a pro zajišťování „propagandy“ (McQuail,D. Úvod do teorie masové komunikace, 1999).

V životě člověka a společnosti zastávají masmédia celou škálu rozmanitých funkcí, která se projevuje jako úkon, či činnost určitého obsahu a významu.

Musil rozlišuje tři základní funkce médií.

- **Informační funkce** – patří sem zprávy, komentáře, aktuality a také vzdělávací pořady. Informační funkce má za cíl rozšířit vědomosti a rozhled konzumenta. Za informaci lze pokládat každé vyjasnění neurčitosti.
- **Zábavná funkce** – k ní lze přiřadit hudbu, dramatické a výtvarné formy, humor, hudební a filmové klipy, sportovní přenosy a další formy zábavy, počínaje procesuální a konče zábavou lidovou. Tato zábava přenáší část sdílené kultury a přispívá k vytváření vztahů a zároveň poskytuje osobní uspokojení, odpočinek, uvolnění a také smysluplné využití volného času.
- **Reklama** – vyznačuje se jasným cílem dosáhnout určitého přesně definovaného chování ponejvíce v oblasti nákupu a spotřeby a není vázána na jiný žánr. (Musil,J. Komunikace v informační společnosti, 2007).

1.1. Televize

Podle Štěpána Wolde vyplynulo ze zaváděcího výzkumu měření sledovanosti televizí, že v České republice žije 1,092 mil. dětí ve věku 4-14 let (tj. 11,3 % celé populace). Z hlediska popisu televizního chování českých dětí je zajímavé sledovat vývoj počtu televizí v domácnostech. Před 10 lety mělo 2 (či více) televizorů necelých 20 % českých domácností. V roce 2007 je takto vybavených rodin již více než 27 %. V poslední době se ukazuje, že televizní vysílání má značný vliv na děti, které u televize tráví denně několik hodin času. Sledování televize dětmi je jejich neoblíbenější a nejčastější aktivita volného času. Dětský divák sleduje televizi jinak jako dospělý. Výběr stanic a pořadů je výrazně spojena s věkem a patří mezi silné diváky "ostatních" televizí. Děti se na pořady dívají cíleně, pořady si předem vybírají a nejsou při sledování televize příliš setrvační.

Na televizi se každý den dívá 813 tisíc dětí ve věku 4-14 let. Před 5 lety to bylo 960 tisíc, před 9 lety dokonce 1,1 milionu dětí. Tento vývoj je dán nejen poklesem počtu dětí v populaci. Podepisuje se na něm i fakt mírně nižšího zásahu televize v této cílové skupině. Denně si televizor zapne přibližně 75 % dětí (oproti 79 % dospělých). Před 9 lety byla tato hodnota vyšší než 80 %. Ukazatel zásahu se zhoršuje především u starších dětí. Televizi každý den vynechá téměř 27 % z nich. V delším časovém období (týden) je však televize i nadále schopna zasáhnout více než 95 % dětí. [Trochu jiní diváci, on-line].

Citelnější je však pokles času, který děti před obrazovkou tráví. Děti sledují televizi každý den necelé 2 hodiny (dospělí 3,5 hodiny). Oproti stavu v roce 1998 věnuje dětský divák televizi každý den přibližně o 50 minut kratší dobu. [Trochu jiní diváci, on-line]

U dětí lze dokonce mluvit o návykovém sledování televize. Dítě, které tráví před televizní obrazovkou 4-5 hodin denně, je někdy označováno jako tzv. televizní dítě. Takové dítě je často vystrkováno z kolektivu dětí, protože má narušenou schopnost si hrát s ostatními, hůře se vyjadřuje. Tyto děti bývají netrpělivé, neumí naslouchat a v neposlední řadě mohou mít problémy s učením [Trampoty, online]

1.1.1. Dětské televizní pořady

Studie o vlivu televizní obrazovky na děti přinesli zajímavé závěry. Televizní pořady pro nejmenší děti sice neobsahují násilné vraždy, není zde k vidění krev, přesto je v těchto pořadech nejvíce násilí (rvačky, honičky, neuvěřitelné deformace těl hrdinů...). Po shlédnutí násilí na obrazovce se dětem nabízí možnost si toto jednání vyzkoušet např. šikanováním spolužáků, může však vést také k bázlivosti, k přílišnému strachu z násilí, ke zbabělosti. Velmi zde záleží na prostředí v němž se dítě pohybuje. Zejména pokud rodina neplní svou funkci tak jak má a děti v rodině postrádají zázemí, televize se stává stále více jejich společníkem. Násilí v televizi je však stále realističtější, bývá spojováno s humornou nadsázkou a mezi hrdinou a zločincem nebývá výraznější rozdíl. Kritika televize také poukazuje na to, že nepřináší pravdivý obraz světa, ne, že by přímo dezinformovala, ale svět je podáván zkreslený (např. i nepřírozená barevnost), Často klade důraz na nepodstatné a podstatné pomíjí (Blažek, B. Tváří v tvář obrazovce, 1995)

tři základní pohledy na problematiku pořadů

- pořady, které jsou přímo odpovídají věkovým kategoriím dětí. Jsou určené dětskému divákovi.
- pořady, které se vysílají v průběhu dne, kdy je velká pravděpodobnost vysokého počtu dětských diváků. Tyto pořady nejsou určené této věkové kategorii, ale jsou dětem dostupné.
- pořady, kde vysílatel si je vědom vysokého počtu dětí před obrazovkou a vnáší jim do pořadů pohádky. Jedná se o pořady kombinované.

1) Česká televize

Česká televize se snaží nabízet pořady všem věkovým kategoriím, směrem k rodině, ke škole, různé soutěže, jak pro děti, tak pro dospělé. Jejich snahou je také probírat závažná témata, určená dětským i dospělým divákům.

Pohádky jsou vysílány v pravidelném dni a čase. Každý čtvrtek po 15. hodině a každou neděli kolem 13. hodiny. Jedná se vždy o českou pohádku, kde dobro vítězí nad zlem.

Večerníček

Krátká pohádka určena dětem před spaním

Jú, Hele, neděle

Pořad veden třemi s moderátory, kteří jsou zamaskováni. Pořad je plný pohádek, zábavně vzdělávacích pořadů, kreslených seriálů. Je určen širší věkové kategorii dětí.

Kouzelná školka

Pořad je určen nejmenším dětem, vystupuje zde jeden moderátor společně s maňáskem. Jedná se o výchovně vzdělávací pořad, plný pohádek a písniček.

2) TV Nova

TV nova vysílá spíše americké převzaté pořady. Jsou zaměřeny na dobrodružství, napětí a zábavu. O víkendu v ranních hodinách TV nova nabízí dětem kreslené pořady jako je například Walt Disney. V průběhu dne se nenachází pořady, které by byly určené dětem. Jedná se spíše o seriály rodinné.

3) Prima

Prima podobně jako nova klade důraz na kreslené animované pohádky v ranních hodinách a dále to jsou seriály rodinné, dobrodružné a kriminální.

Seriály, které Prima dětem nabízí jsou například Tom a Jerry, dobrodružství ježka Soníka, Pepeťák, aj.

1.2. Počítač a hry

Počítače by neměly zasahovat do vývojových potřeb dítěte. Děti potřebují čas na tvůrčí hru a nápady, aby se o ně mohli podělit s dospělými. Chtějí, aby se jejich her dospělí účastnili a dali jim dostatek příležitostí k jejich vlastnímu rozhodování a zvládnutí určité činnosti, kterou v danou chvíli vykonávají. Čas, který děti tráví na počítači, by měli využít co nejlépe.

Hry dělíme na fyzické (tenis, basketbal, hokej., aj.) a hry mentální (střílečky), které mají v poslední době velkou převahu nad hrami fyzickými. Právě u těchto mentálních her se objevují prvky násilí, agrese a zabíjení, ba dokonce i sexu. Dítě pomocí různých tlačítek zabíjí své protihráče, kteří se mu zobrazují na obrazovce, čím víc jich zabije, tím má větší pravděpodobnost vítězství. Je to tak snadné, ale spousta lidí respektive rodičů si neuvědomuje, jak tyto hry mohou ovlivnit dětskou psychiku i do budoucna. Vše se pak projevuje růstem kriminality a chováním k druhým lidem.

Šest způsobů, jak nejlépe využít čas na počítači

Ptejte se dítěte, když využívá počítač

Když hraje vaše dítě hru na počítači, ptejte se ho, jak se ta hra hraje. Kdo je ten panáček, a co dělá? Nechte dítě přemýšlet nad tím, co je cílem hry a co všechno ve hře vidí.

Zaměstnejte své dítě

Najděte občas svému dítěti nějakou činnost, aby netrávilo příliš času na počítači. Nechte ho něco vyrábět, vymyslet příběh, zatančit si nebo si jít hrát s kamarády ven.

Vybírejte program či hru předem

Vybírejte takové činnosti, které budou vašemu dítěti přispívat ke vzdělávání. Učte ho hrou. Najděte takové činnosti, při kterých si bude třeba procvičovat věci, které už zná ze školky, anebo se může učit věcem novým. Je spousta činností a her k rozvoji dítěte.

Nenechávejte děti hrát elektronické hry bez dozoru

Vybírejte hry, které si samy vyzkoušíte. Vždy buďte s dítětem, pokud zkouší nějakou novou hru, ať víte, co se ve hře odehrává. Často se pak budí děti ze spaní, jelikož ve hře viděly něco, co se jim nelíbí nebo z čeho mají strach.

Vybírejte svým dětem takové programy, kde se budou moci sami rozhodovat a uplatňovat svoji tvořivost

Stačí jednoduché rozhodování – vybrat si nějakou omalovánku a sami se rozhodnout jaké barvy použijí.

Nenechte rozhodovat jen jedno dítě nebo skupinu

Naučte své dítě se střídat u počítače s kamarády či se sourozenci. Nenechte je aby názoru, to je pro holky a tohle zase pro kluky.

1.3. Tisková média

Jestliže se zmiňuji o tisku, tak nesmím opomenout na knihy nebo.li učebnice ze kterých se naše děti budou učit číst. Čtení má pozitivní vliv na dětskou psychiku, proto je velmi důležité, aby rodiče svým dětem pravidelně četly a motivovaly je tak později k samotnému čtení. Rozvíjet své schopnosti a dovednosti samy nedovedou, k tomu potřebují dospělé, aby jim pomohly prohlubovat své zájmy. Nejlepším lákadlem pro děti jsou knihy, které jsou dítěti z hlediska zálib nejbližší.. Někdo má rád zvířátka, auta, motorky, dinosaury aj. Kniha musí být pro dítě naučná, srozumitelná a zábavná. Měla by být napsána textem odpovídajícího věku dítěte.

Číst můžeme začít již v období batolete. Dětem se nejvíce líbí knihy, kde jsou auta, zvířátka, pestré obrázky znázorňující přírodu, apod. Pro děti od jednoho roku do tří let jsou typické knihy se zvuky a posuvnými obrázky. Děti v předškolním věku už dokáží převyprávět příběh. Mají rády říkanky, hádanky, básničky které jsou dobře zapamatovatelné.

Dětem, kterým jejich rodiče častěji čtou, lépe prospívají ve škole. Mají velkou slovní zásobu. Nedělá jim žádný problém tvořit věty a dobře se učí svému rodnému jazyku.

Z knížek se dítě nedozvídá jen samotný obsah příběhu, ale dozvídá se daleko víc. Učí se spisovné výslovnosti, artikulaci, učí se pracovat se svým hlasem a poznává rozdíl mezi slovem a větou. Takto rozvíjí své komunikační dovednosti.

Časopisy určené dětem předškolního věku

Bobík

vydavatel: Čtyřlístek

periodicita: osmkrát za rok

věk: 4 až 8 let

Sluníčko

vydavatel: Mladá fronta

periodicita: měsíčník

věk: 3 až 8 let

Mateřídouška

vydavatel: Mladá fronta

periodicita: měsíčník

věk: 6 až 10 let

Méďa Pusík

vydavatel: Pražská společnost

periodicita: měsíčník

věk: 3 až 10 let

Čtyřlístek

vydavatel: Čtyřlístek

periodicita: čtrnáctkrát za rok

věk: 6 až 15 let

Video a televize postupně potlačuje i čtení knížek. Televize jako pasivní forma předávání velkého množství informací rychle nahrazuje v mnoha směrech aktivnější

čtení. Lidé v současné době raději dávají přednost filmovým adaptacím literárního díla, než aby si přečetli knihu, která klade na čtenářovu fantazii vyšší nároky. (Maňák,J.: Nárys didaktiky, 1991)

2. Vývoj v mediální době

Rozvoj jedince v mnohosti jeho kvalit fyzických, psychických i sociálních je celoživotní proces determinovaný několika faktory. Osobnostní profil každého jedince v kterémkoliv okamžiku jeho života je složitou výslednicí vlivů dědičnosti, prostředí i výchovy a podíl těchto faktorů můžeme často jen velmi obtížně identifikovat. Jejich vlivy se vzájemně pronikají, integrují a paralyzují a dávají tak vznik historicky neopakovatelným rysům osobnosti, promítajícím se do její sféry intelektuální citové i volní a projevujícím se v jejím přístupu ke skutečnosti, v jejich potřebách a zájmech i v jejím sociálním chování. Na vývoj osobnosti tak působí vnitřní biologické podmínky, vliv prostředí a vlastní činnost člověka (Čechová,V. Obecná psychologie 1998)

Vývoj každého jedince a jeho fyzických, psychických i sociálních kvalit je celoživotní proces ovlivňován několika faktory. Na vývoj jedince působí vnitřní podmínky (biologické faktory), vliv prostředí (rodina, institucionální vzdělávání), vlastní činnost člověka.

Psychika závisí na stupni vývoje mozku neboli nervové soustavy. Důležitou složkou psychického vývoje je sociální prostředí, do kterého jednotlivec přichází. Je to nejvýznamnější vnější faktor, který rozvíjí lidské vlastnosti. Každý jedinec přichází do různého typu prostředí, ve kterém se v průběhu svého individuálního života adaptuje. To vše dochází v procesu socializace, do kterého spadá i sociální učení. Za socializační činitele se považuje rodina, škola, sdělovací prostředky, okolí ve kterém jedinec vyrůstá. Toto vše působí na formování jedince v průběhu výchovného procesu.

2.1. Biologické faktory

Osobnost je ovlivňována jak sociálním prostředím, učením, tak i vnitřními biologickými dispozicemi. Pak se výchozí determinantou rozvoje jedince stává i podmíněnost genetické výbavy daného organismu, která se promítá do fyzických rysů jedince a jeho typu nervové soustavy. Biologické struktury jsou dané dědičnými dispozicemi, ale osobnostní rysy ne.

Psychika je z biologického hlediska vázána konkrétně na stavbu a činnost nervové soustavy, která na vývoji mozku respektive nervové soustavy. Vývoj mozku určuje i kvalitu duševní činnosti, která pokud bude se bude nesprávně vyvíjet může zapříčinit poruchy periferní nervové soustavy respektive poruchy zejména receptorů. Toto vše závisí jak na fylogenezi, tak i na ontogenezi.

Biologičtí činitelé :

žlázy s vnitřní sekrecí – tyto žlázy vylučují své hormony do krve, a tak ovlivňují psychickou a nervovou činnost

biologické potřeby – jsou závislé na tělesné existenci člověka. Jejich uspokojování je důležité pro správné udržování základních životních funkcí

dědičnost a vrozenost – dědičností se rozumí vlohy neboli, vše to, co si člověk přináší od svých rodičů na svět (barva vlasů, barva očí, povahové vlastnosti, aj.) Vše je nadále spjaté s vnějšími vlivy prostředí, které na jedince působí.

tělesný stav – jedná se o celkový zdravotní stav jedince, který je podmíněn uspokojováním potřeb a momentálním zdravotním stavem.

2.2. Sociální prostředí

V průběhu života působí na rozvoj jedince dva základní vlivy – prostředí a výchova. Jde o živelný vliv materiálního a sociálního prostředí, které modifikuje, akceleruje anebo retarduje výchovný proces. Vztah jedince a prostředí je vztahem

vzájemného působení, při kterém prostředí formuje jedince, ten pak své prostředí postupně poznává a mění a sám se opět proměňuje vlivem tohoto nového, lidskými zásahy změněného prostředí. K vytvoření lidské psychiky je tedy nezbytný vliv sociálního prostředí. (Sak,P.: Mládež na křižovatce, 2004)

Sociální prostředí vytváří především lidé a jejich vzájemné působení respektive jejich společenské normy a zvyky. Tito lidé tvoří tak jeho sociální prostředí, obklopují ho a mají pro něj velký význam. Prostředí působí na jedince formou sociálního učení, jako je nápodoba a identifikace a ztotožnění. Člověk se vyvíjí na základě kontaktu s prostředím a snaží se mu přizpůsobit.

Člověk se jako osobnost nerodí, osobností se stává až tehdy je-li postaven do čela společnosti a jejímu prostředí, které na něj působí. Stává se člověkem tehdy jeli schopen fungovat ve společnosti jako kulturní bytost. Socializace je proces utváření vztahů, osvojení si norem společnosti a přizpůsobení se požadavkům okolí , které jsou na něj kladeny.

Je to proces vrůstání, začleňování jedince do společnosti a znamená získávání sociálních dovedností, návyků a postojů potřebných pro styk s lidmi, pro přijímání a plnění různých společenských rolí, morálních i jiných norem. Tím daný jedinec do dané společnosti přináleží – ona je jeho společností a on je jejím členem. (Helus,Z.: Psychologie, 1999)

Socializace je celoživotním procesem, probíhá od počátku života až do stáří. Uskutečňuje se vzájemným působením druhých osob, institucí a skupin (škola, rodina, prostředí, média, aj.)

2.3. Rodinné prostředí

Rodina je nezastupitelná při předávání hodnot z generace na generaci. Funguje jako nejvýznamnější činitel. Stojí na počátku rozvoje osobnosti a má možnost ho v rozhodující fázi ovlivňovat (Kraus, B.: Základy sociální pedagogiky, 2008)

Rodina je společenská skupina spojená manželstvím nebo pokrevními vztahy a odpovědností a vzájemnou pomocí. (Hartl P.: Psychologický slovník, 2004)

Rodina plní funkci reprodukční, výchovnou, ekonomickou, socializační a ochrannou. V prvních letech života je pro dítě rodina zcela nestupitelná. Rodina předává dítěti veškeré morální hodnoty a dává mu pocit jistoty a zabezpečení. Snaží se pro své dítě udělat jen to nejlepší, aby se ve svém novém rodinném prostředí cítilo co nejlépe. Dává mu dostatek lásky jistoty, podnětů a předává mu systém, jak se orientovat v okolním světě. Poskytuje mu veškeré odpovědi na jeho zkoumající otázky, co se týká prostředí, ve kterém žije.

Rodina poskytuje dítěti jistotu, stabilitu zázemí i dostatek podnětů, které provokují jeho aktivitu. Rodina poskytuje dítěti identifikační vzory obou pohlaví, dodává mu sebedůvěru, dává mu jasný vztahový rámec vůči ostatním lidem, světu obecně i vůči sobě samému. Je to právě rodina, která formuje identitu dítěte, jeho pohled na sebe, jeho koncepci vývoje vlastního života. (Labáth, V.: Riziková mládež, 2001)

Ne pokaždé se dítě narodí, do tak harmonického rodinného prostředí. Jsou však takové rodiny, kde došlo k určitému narušení vztahů a nefungují tak, jak by měli. Je mnoho příčin, které tyto důsledky způsobují. Poruchou funkčnosti rodiny se rozumí ta situace, kdy rodina není schopna plnit základní požadavky a úkoly, které jsou dány společenskou normou. Jde o selhání jednoho z rodičů, který do jisté míry neplní zcela nebo úplně základní rodinné funkce. Rodina je zcela spojována s budoucím nárůstem kriminality svých dětí. Jde především o výchovu a o to jak své děti stavíme ke svému okolí.

Na základě výsledného skóre dotazníku funkčnosti rodiny, dělíme :

Funkční rodina – v podstatě intaktní, v níž je zajištěn dobrý vývoj dítěte a jeho prospěch. Takových rodin je v běžné populaci valná většina, až 85 %.

Problémová rodina – rodina, v níž se vyskytují závažnější poruchy některých nebo všech funkcí, které však vážněji neohrožují rodinný systém či vývoj dítěte. Rodina je

schopna tyto problémy vlastními silami řešit či kompenzovat za případné jednorázové či krátkodobé pomoci zvenčí.

Dysfunkční rodina – je chápána jako rodina, kde se vyskytují vážné poruchy některých nebo všech funkcí rodiny, které bezprostředně ohrožují nebo poškozují rodinu jako celek a zvláště vývoj a prospěch dítěte. Tyto poruchy již rodina není schopna zvládnout sama, a je proto nutno učinit řadu opatření zvenčí, známých pod pojmem sanace rodiny.

Afunkční rodina – poruchy jsou tak velkého rázu, že rodina přestává plnit svůj základní úkol a dítěti závažným způsobem škodí nebo je dokonce ohrožuje v samotné existenci. Sanace takové rodiny je bezpředmětná a zbytečná; jediným řešením, které dítěti může prospět, je vzít ho z této rodiny a umístit do rodiny náhradní, popř. není-li to možné, tak jinam.

Výchova v rodině je základ, na který pak navazuje i škola. Některé rodiny zastávají nadměrnou péči a důraz, jiné naopak dávají svému dítěti naprostou volnost. To bývá často zdůvodňováno nedostatkem času nebo nezájmem o dítě.

Velmi negativní roli v současné společnosti, sehrávají některá média, která mají dopad na hodnotový systém dnešních dětí a mládeže. Rodiče svým dětem nabízejí málo volno časových aktivit a nemotivují je k jiným činnostem. Častost vracejí ze zaměstnání unavení a nebo nemají na své děti dostatek času.

Plnění volného času zcela významně utváří dětskou osobnost a jeho uplatnění ve společnosti. významnou roli při utváření osobnosti mladého člověka a jeho uplatnění ve společnosti.

Řada rodičů z důvodů finančních, časových apod. toho dětem v oblasti volného času nemůže nabídnout příliš mnoho, někteří to zase nepokládají za důležité. Spousta rodičů neumí s dítětem plnohodnotně trávit čas a ani jej korigovat. Přitom právě rodiče mají právo, ba dokonce povinnost odmítnout to, co dítě dělá pokud s jeho chováním nesouhlasí, přičemž nesmí odmítnout dítě samotné. K tomu je však třeba splnění předpokladu, že ví, jak jejich dítě tráví čas. (Hájek, Pedagogika volného času, 2003)

3. Vliv médií na dětskou populaci

Vliv médií na děti je velký. Mají vliv nejenom na děti, ale na celé skupiny lidí, ba dokonce i na svět. Nelze na ně pohlížet jako na složku výchovy. Jejím hlavním cílem je informovat. Měla dodržovat určité zásady, aby nepůsobila na děti negativně. Média mají určitá pravidla, která jsou dodržována. Například, že filmy, které nejsou vhodné pro dětské diváky se smí vysílat až po desáté hodině večerní, toto platí i pro rozhlasové vysílání.

Média nejčastěji ukazují násilí, které se odehrává ve světě. Například v televizních novinách. Toto je jejich posláním. O násilí nás pouze informují. Nevýhodou je ovšem to, že nás často informují spíše o tom špatném. Pokud se mluví o aktivitách pro děti, tak jen v tom případě, zda se stal nějaký úraz, průšvih a nebo dokonce zneužití dítěte.

Jestliže média nepůsobí kladně, tím je myšleno výchovně, tak by neměla působit ani negativně.

Zakazování médií, není ta správná cesta, kterou by jsme měli volit. Děti si vždy najdou cestu k tomu, jak se k médiím dostat. Spíše by měl rodič omezit některé pořady, o kterých si myslí, že pro jeho dítě nejsou vhodné. Důležitou součástí je řešit příčinu a ne důsledky působení vlivů medií na děti. Rodič, by měl vědět jaké pořady či filmy jeho dítě sleduje a snažit se s ním na určité téma diskutovat a případně mu odpovědět na otázky, které na něj budou kladeny. Nejlépe navrhnout dítěti pořady o kterých ví, že jsou vhodné a pak nechat své dítě vybrat ten pořad, který ho nejvíce zaujal.

3.1. Pozitivní vlivy

Média jako je televize, knihy a počítač, zvyšují naše celkové podvědomí o světě. Zvyšují obecné znalosti tím, že poskytují informace z celého světa. Novinky jsou vysílány prostřednictvím počasí, televizních zpráv, a dalších pořadů, které nás o něčem informují prostřednictvím televizního vysílání.

Televize má pozitivní vliv na děti pokud se vybírají takové pořady, které na dítě působí výchovně. Zde nejvíce platí, než u ostatních médií, že hlavní zodpovědnost nesou rodiče. Musí vybírat pouze ty, které jsou pro dítě vhodně a mají pozitivní vliv. Není dobré upřednostňovat zákazy.

Televize nabízí spoustu kvalitních pořadů, které jsou vhodné pro děti. Jedná se o pořady vzdělávací, přírodopisné, cestopisné, soutěžně vzdělávací, například pořad typu Věříš si? Na děti jsou kladeny otázky z všeobecného pohledu a jejich snahou je na otázky odpovědět. Takto je i divák vtažen do vysílání a na otázky si snaží odpovědět sám. Dítě se tak nevědomě vzdělává.

Dalším typem médií jsou filmy, kde hlavní postava má pozitivní vlastnosti, jako je statečnost, dobrosrdečnost, laskavost, snaha pomáhat druhým lidem. Tímto způsobem dětský divák vidí žádoucí chování a za pomoci nápodoby, může mít touhu být jako jeden z hlavních hrdinů.

Počítač je dalším médiem, který působí na naše dítě ať v pozitivním směru tak i v negativním. Je důležité k jakým účelům děti počítač využívají. Počítače příznivě působí na rozvoj schopností dětí předškolního věku. Vědci zjistili, že děti, které již se seznámily s počítačem již v mateřské školce se připravují na své první hodiny výuky na počítači. Avšak by děti neměly zůstat samy u počítačů, to zejména platí u dětí tříletých až pětiletých. Rodiče by měli dětem určovat, kolik času mohou jejich děti u počítače trávit a měly by vědět s jakými programy jejich děti pracují. Mělo by se jednat zejména o výukové programy, které rozvíjí dětskou osobnost. Dítě by mělo trávit u počítače necelou hodinu denně. Počítač by se neměl stávat jejich kamarádem ve volném čase.

3.2. Negativní působení médií

Média jako jsou televize a internet jsou považována za nejvýraznější činitele negativního působení na děti. O negativních vlivech se mluví v souvislosti se

zobrazováním násilí a vzrůstem agresivního chování dětí vlivem násilných obsahů médií.

Stále více rodičů jsou nuceny trávit spoustu času v práci a tak jim na své děti nezbyvá příliš času. Čas je však velmi důležitý proto, aby svým dětem rodiče nabídli možnosti, jak správně trávit volný čas a tím omezit negativní působení médií na své děti.

3.2.1. Negativní vliv televize

Děti se prostřednictvím televize učí agresivitě, špatnému chování vůči druhým lidem a násilí, které zaznamenaly z médií jako prostředek správného řešení problémů. U dětí se vyvíjí obava z toho, že oni samy se stanou obětí násilí nebo trestného činu. To vše velice ovlivňuje klima naší společnosti a vyvíjí se sklony k násilí.

Agresivní chování hlavního hrdiny, může být pro dítě vzorem a snaží se s ním ztotožnit a napodobovat jeho pozorované násilí. Tím vzniká velká pravděpodobnost toho, že se takové chování u dítěte dříve nebo později objeví.

Hrdinové akčních filmů, ale i kreslených pohádek se chovají agresivně a většinou jsou odměněni a nebo přinejmenším nepotrestáni. Nejsou ale zobrazovány důsledky násilného chování nebo se zobrazují s menší mírou než odpovídá skutečnosti. Obraz života, který je takto zprostředkován je značně deformovaný. Nezobrazí se bolest, poškození oběti, dlouhodobé emoční a materiální důsledky násilného chování. Zejména menší dítě může nabýt dojmu, že násilí je přirozenou součástí života a jeho páchání je jednou z účinných možností, jak dosáhnout svého. Fascinace mediálním násilím se již projevila v šikanování na všech stupních škol. Otázce mediálního násilí se věnují i statisticky rozsáhlé studie. Souvislost mezi chováním dětí a množstvím násilí sledovaného v televizi existuje a násilné programy zvyšují možnost agresivního chování. Děti se mohou vlivem násilí v médiích stát necitlivými k utrpení jiných, mohou se začít chovat výrazně agresivněji a mohou si navodit pocit trvalého strachu z okolního světa. Mezi možné účinky podle Pottera nepatří však jen ty v oblasti citové a behaviorální, ale média mohou vyvolat i

fyziologické reakce, změnu v oblasti hodnot a postojů a nabízet podněty mající kognitivní účinky. (JirákJ., Kopplová,B.,:Média a společnost, 2003)

Ačkoliv se rodičům občas zdá, že seriály, které jejich děti sledují je nemohou natolik ovlivnit se může stát opak pravdou. Děti vnímají násilí v televizi jako skutečnou událost a je pro ně těžko pochopitelné, že se jedná o zkreslené informace.

Hrdinové kreslených pohádek a akčních filmů se chovají agresivně a nejsou za své činy nijak potrestány ba jsou za ně dokonce pochváleny. Nezobrazuje se zde žádná bolest ani lítost, často bývají nesmrtelní. Nepřeberné množství prezentací a násilí negativních hrdinů velmi oslabují dětskou nervovou soustavu. Vede to dítě k bezmocnosti, slabosti a vyvíjí se u něj vysoké riziko úzkosti. Mohou být až na tolik ovlivněny k násilnému jednání, přestože jejich rodinné prostředí neprokazuje sebemenší tendence násilí.

Děti ve věku od tří do 5 let by neměly televizi vůbec sledovat. Jejich mozek nedokáže informace z televize natolik dobře zpracovat, aby pochopily co je reálné a co naopak není.

Hlavní úlohou rodičů je to, aby věděli co jejich děti na obrazovce sledují. Měli by o pořadech s dětmi diskutovat a popřípadě vyloučit určité nejasnosti, které se týkají reality a sdělovaných informací. Skutečnost je však taková, že jen polovina rodičů se svými dětmi sleduje televizi. Na tom jsou pak nejvíce ohroženy děti, jelikož jejich rodiče tuto roli neberou zcela na zřetel a své děti zanedbávají nebo nemohou tuto povinnost z nějakého důvodu plnit.

3.2.2. Negativní vliv počítače

Nesprávné používání počítače má vliv na psychické a duševní zdraví dětí. Zejména na ty děti, které u počítače tráví příliš mnoho času. Takové děti mohou mít problémy jak se zády tak s vývojem zraku.. Stávají se z nich děti citlivější na bolest hlavy, bolesti zas, únavu špatné vidění aj.

Mnoho odborníků tvrdí, že čím dříve dítě začne užívat počítač, tím hůře se bude jeho mozek vyvíjet. Pokud dítě často vysedává u počítače, jeho slovní zásoba bude horší až o polovinu, než u ostatních dětí s kterými jejich rodiče komunikují, čtou jim, hrají si s nimi, popřípadě jim zadávají takové činnosti, které jsou pro jejich dítě prospěšné z výchovně vzdělávacího hlediska.

Dítě se samo u počítače nenaučí samo navazovat kontakty s jinými dětmi. Takové děti jsou málo komunikativní, uzavřené a vytváří si vlastní počítačový svět ve kterém žijí.

K tomu, aby se dítě správně vyvíjelo potřebuje prostředí, kde bude mít dostatek lásky rodičů, prarodičů, sourozenců, kamarádů a bude mít spoustu podnětů ke svému osobnostnímu rozvoji. To vše mu zajisté počítač nedokáže nabídnout. Pro dítě se počítač stává silným magnetem již v předškolním období. Pokud se rozhodneme dítěti počítač zpřístupnit, měli bychom mít nad ním kontrolu a povolit mu maximálně hodinu denně. Důležité je dítěti vybrat takové programy, které odpovídají jeho věku. Výběr programů by měl být takový, aby bylo dítě rozvíjeno za pomoci her. A to takové jako je například pexeso, skládání puzzlí, vyplňování obrázků barvami. Nebo můžeme volit naučné programy, například se zvířaty, rostlinami, o světě, a podobně.

3.3. Omezení vlivu médií

Média nejsou hlavním důsledkem výchovy dětí. Za výchovu svých dětí se považují rodiče, které za ně odpovídají. Rodina by měla mít rozhodující vliv na to, zda nechá své dítě, aby bylo ovlivňováno negativními vlivy médií. Rodiče by měli být ti, kteří budou svým dětem vybírat ty pořady, které budou sledovat. Měli by mít snahu tyto negativní vlivy médií minimalizovat, jelikož oni jsou autoritou pro své dítě, které rodiče uznává a respektuje.

Svou roli na výchovu dětí má také škola. Ta má být pro dítě takovým místem, která mu poskytne informace a vědomosti o médiích. Do své výuky by měla být zařazena i mediální výchova. Hlavním cílem školy je informovat dítě o tom, co jsou to

média, jaké jsou možnosti jejich využití a informovat je o médiích jako o zdroji informací. Musí brát v úvahu jejich negativní vlivy, které děti do jisté míry ovlivňují. Důležité je také to, aby pomohli dětem se orientovat, v takovém množství informací, které jsou jim sdělovány. Výsledek pak bude takový, že si sami děti dokážou vybrat to podstatné a rozliší skutečnosti od nepravdivých informací, kterými jsou tak často zahrnovány.

II. PRAKTICKÁ ČÁST PRÁCE

4. Cíl průzkumu

Ve své bakalářské práci jsem se pokusila popsat a ověřit vliv médií na vývoj dětí. Snahou bylo zjistit samotný vliv působící na děti předškolního věku.

Cílem průzkumu bylo zkoumání médií v negativním slova smyslu a vymezení do jaké míry mají na děti pozitivní či negativní vliv. Jako jsou především nevhodné televizní programy plné násilí, počítačové hry a internet, který negativně působí na samotný rozvoj dětské osobnosti. Pokusila jsem se získat pohled na to jaké zájmy děti preferují, která média jsou pro ně nejdůležitější a kolik s nimi tráví času. Na tomto základě jsem se pokusila navrhnout takové řešení, které by minimalizovalo nebo odstranilo možnosti negativních vlivů médií v daném prostředí.

4.1. Metody průzkumu

Jako metodu svého průzkumu sběru informací jsem si zvolila dotazník, který je nejběžnější metodou sběru dat v případě mého výzkumného šetření. Skládá se z 15 otázek, jehož snahou je zjistit, do jaké míry děti využívají média a jak je jejich výchova ovlivňována. Dotazník jsem si zvolila proto, jelikož se informace pomocí dotazníku získávají mnohem rychleji oproti jiným metodám průzkumu, jako je například osobní pohovor, pozorování, skupinové pohovory atd. Vyplňování dotazníků je pro respondenty poměrně jednoduché a práce s daty se lépe zpracovává. Při tvorbě dotazníku jsem se snažila, aby byly otázky srozumitelné, dotazník nebyl příliš dlouhý nebo otázky neodrazovaly respondenty k jejich vyplnění. Dotazník, který jsem předkládala rodičům dětí předškolního věku k jeho vyplnění je součástí mé bakalářské práce jako příloha č.1.

4.2. Stanovení hypotéz

Pro účely své bakalářské práce jsem si stanovila několik hypotéz a u těchto stanovených hypotéz jsem zjišťovala a ověřovala jejich platnost či neplatnost.

- H1: Předpokládám, že většina rodičů má zájem, jaký vliv mají média na vývoj jejich dítěte
- H2: Předpokládám, že rodiče mají zájem o snížení působení negativních vlivů médií a to tak, že upřednostňují vlastní výběr pořadů vhodných pro své dítě.
- H3: Předpokládám, že děti ve svém volném čase dávají větší přednost elektronickým médiím před klasickými médii.

4.3. Vyhodnocení dotazníku a stanovených hypotéz

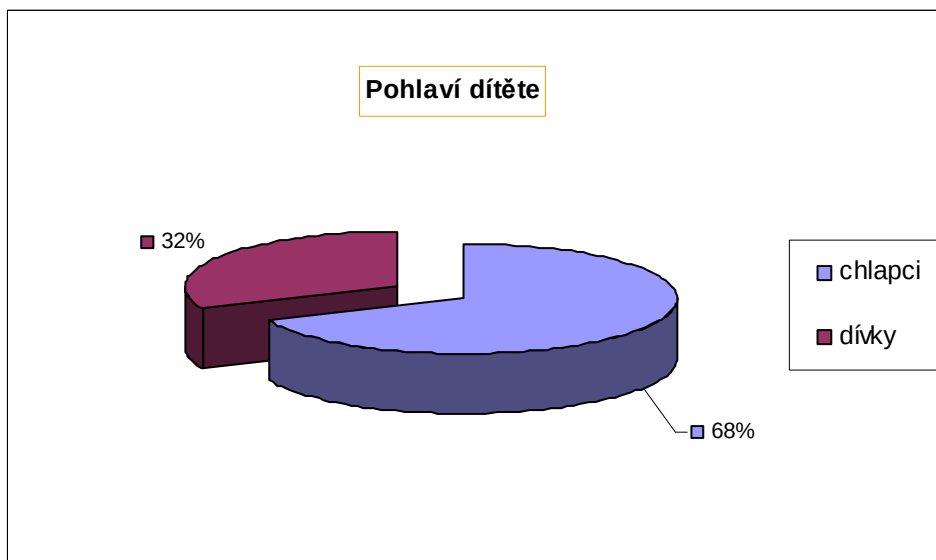
Mnou zpracovaný dotazník byl rozdán ve dvou třídách Mateřské školy Dlouhá v Táboře. Kdy celková kapacita obou tříd je 50 dětí. Třídy jsou rozděleny dle věkové kategorie a to tak, že v první třídě jsou děti ve věku od tří do čtyř let, a ve druhé třídě děti ve věku od pěti do šesti let.

Na vyplňování anonymního dotazníku, který obsahoval 15 otázek, byl dán rodičům předškolních dětí čas po dobu jednoho týdne. Tímto bych ráda poděkovala rodičům, že mi na úkor svého volného času, poskytli nezbytné informace k mému výzkumnému šetření. Rozdáno bylo celkem 50 dotazníků, 25 dotazníků do jedné třídy a 25 dotazníků do třídy druhé. Z rozdaných dotazníků se mi jich vrátilo 36, všechny byly řádně vyplněny. Jako největší problém jsem viděla v otázce, kde jsem se rodičů ptala na to, který pořad podle nich v televizi nejvíce chybí. U této otázky se mi nedostalo všech odpovědí.

Nyní bych se ráda věnovala rozboru jednotlivých otázek, týkajících se působení médií na vývoj dětí předškolního věku.

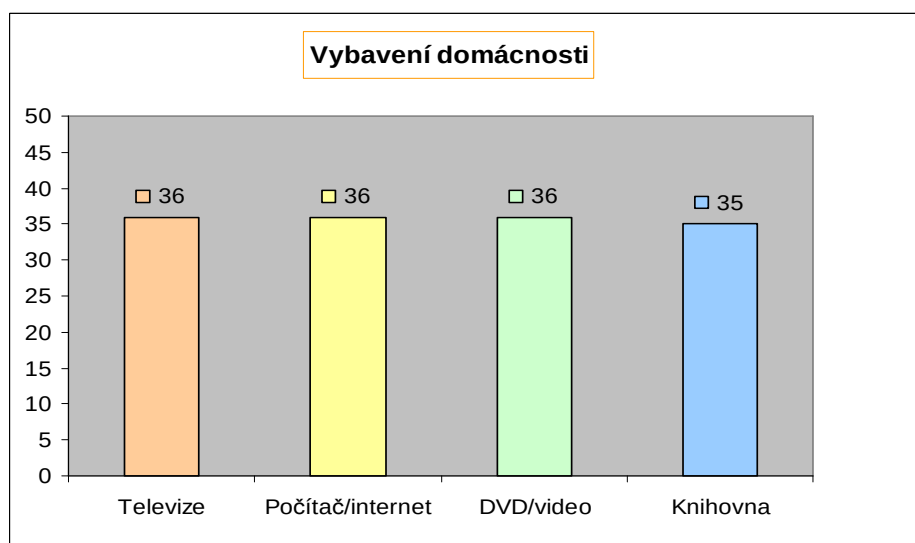
Otázka č. 1 Pohlaví dítěte :

Z celkového počtu 36 vyplněných dotazníků jsem zjistila, že v obou třídách je 12 dívek a 26 kluků. Z čehož tam jsou dva sourozenci.

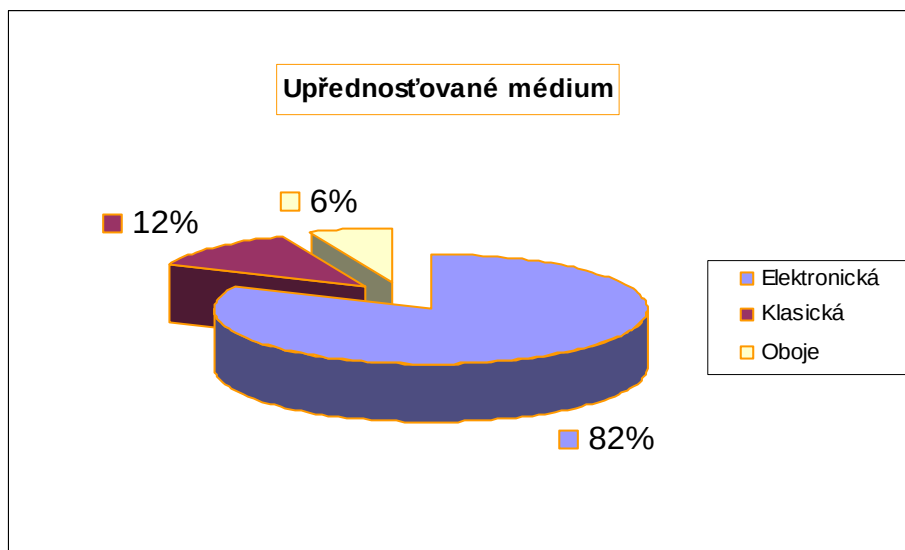

Otázka č. 2 Jaké je mediální vybavení Vaší domácnosti?

Ve druhé otázce měli respondenti vybrat z nabídky mediální vybavení domácnosti, ve které žijí. Možnostmi byla televize, počítač/internet, DVD/video, knihovna. Následující vybavení domácnosti vyplývá z níže uvedeného grafu.

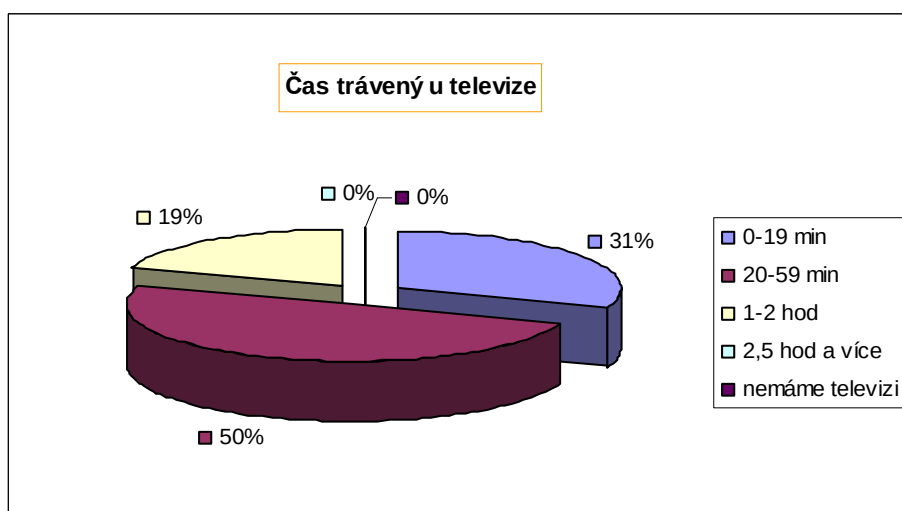

Otázka č. 3 Jakým médiím dávají vaše děti přednost?

27 (82 %) respondentů uvedlo, že jejich děti dávají přednost elektronickým médiím, 4 (12%) respondenti uvedli, že se jejich děti zajímají více o klasická média a 2 respondenti odpověděli, že neví které médium jejich dítě upřednostňuje. Tím se potvrdila hypotéza H3, kde předpokládám, že děti dávají přednost elektronickým médiím před klasickými.

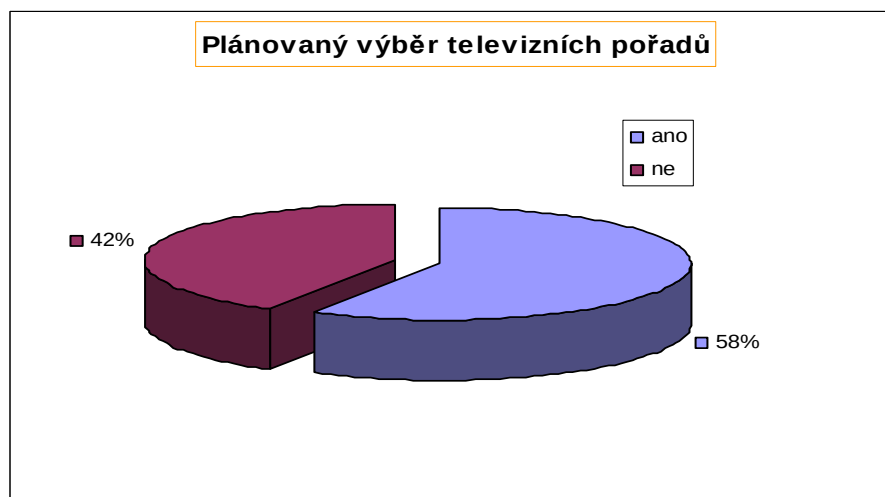
Otázka č. 4 Kolik času tráví Vaše dítě denně u televize?

Na otázku kolik času děti respondentů tráví denně u televize jich odpovědělo 11 (31%), že sledují televizi méně než 19 minut, 18 (50%) odpovědělo, že jejich dítě

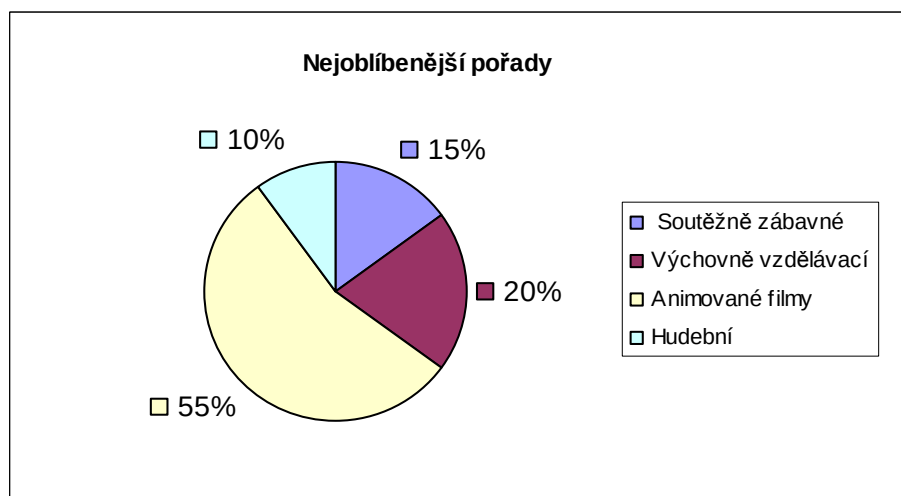
tráví u televize až jednu hodinu denně a 7 (19%) odpovědělo, že jejich dítě sleduje televizi denně jednu až dvě hodiny. Ani jeden z respondentů neuvedl, že jejich dítě tráví u televize denně 2,5 hodiny a více ani to, že nemají v domácnosti televizi.

Otázka č. 5 Plánujete výběr televizního pořadu předem?

Na otázku zda respondenti plánují výběr televizního pořadu svým dětem předem odpovědělo 21 (58%), že ano a 15 (42%), že výběr televizního pořadu nevybírají. Zde se potvrdila hypotéza H2, kdy rodiče mají vysoký procentuální podíl na vlivu médií a oni sami rozhodnou, zda je pořad pro dítě vyhovující či nikoliv.

Otázka č. 6 Jaké jsou nejoblíbenější pořady Vašeho dítěte?

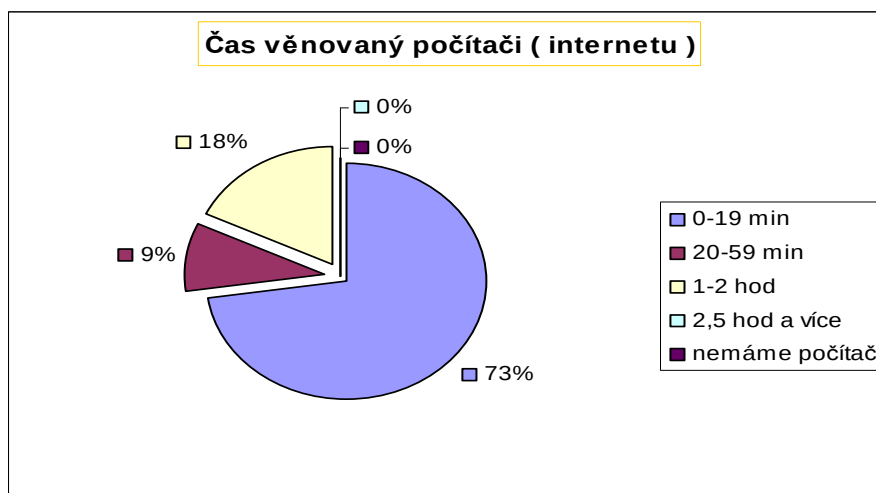

Zde měli respondenti vybrat druhy pořadů, na které se jejich děti nejraději dívají. Nejoblíbenějšími pořady dětí jsou animované filmy, to uvedlo 33 (58%) respondentů. Na druhém místě jsou nejoblíbenější výchovně vzdělávací pořady, které uvedlo 12 (20%) respondentů. Na třetím místě se umístily pořady soutěžně zábavné na které odpovědělo 9 (15%) respondentů. A jako posledními nejoblíbenějšími pořady dětí se staly pořady hudební, na které odpovědělo 6 (10%) respondentů.

Otázka č. 7 Jaký druh pořadu podle Vás pro Vaše dítě nejvíc chybí?

U této otázky měli respondenti uvést druh pořadu, o kterém si myslí, že nejvíce v televizi chybí. Na tuto otázku mi odpovědělo pouze 29 respondentů. Nejčastěji byly uváděny pořady se vzdělávací tematikou, přírodopisné a historické. Dále pak respondenti uváděli, že chybí pořady s výukou cizích jazyků a pořady zabývající se zemědělstvím.

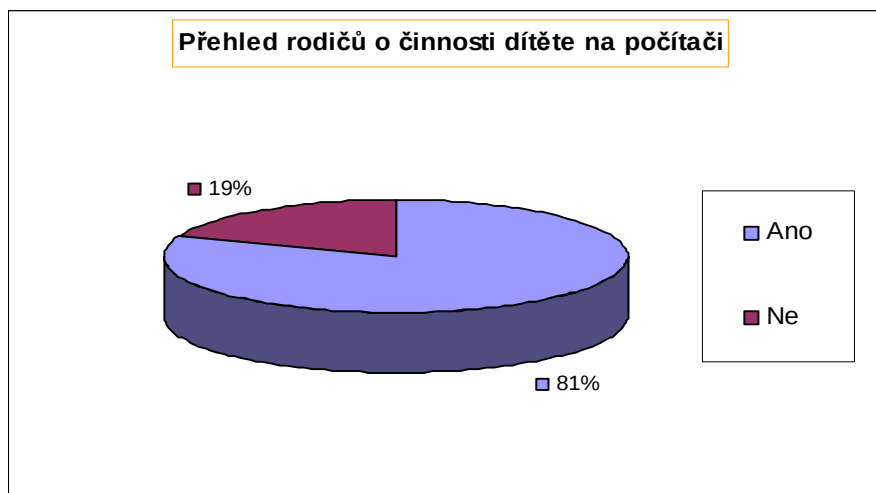
Otázka č. 8 Kolik času Vaše dítě věnuje denně činnosti na počítači (internetu) ?

Na otázku kolik času denně věnují děti respondentů činnosti na počítači odpovědělo 24 (73%) respondentů, že jejich děti tráví u počítače méně než 19 minut, 3 (9%) respondentů uvedlo, že jejich děti věnují počítači až hodinu denně, 6 (18%)

uvedlo jednu až dvě hodiny. Nikdo z respondentů neodpověděl, že jejich dítě tráví u počítače více času než dvě hodiny.

Otázka č. 9 Máte přehled, co Vaše dítě na počítači sleduje?

Na otázku, zda respondenti mají přehled o tom, co jejich děti na počítači sledují, odpovědělo 30 (81%) respondentů, že mají přehled o činnostech svých dětí na počítači a 6 (19%) uvedlo, že nemají přehled o tom, co jejich děti na počítači sledují. Zde se potvrzuje předpokládaná hypotéza H1, kdy rodičům není lhostejné, co děti na počítači sledují a mají zájem o to, aby na děti nepůsobila činnost negativně a tak si jsou vědomi co jejich dítě sleduje.

Otázka č. 10 Vybíráte činnost na počítači (internetu) předem?

Na otázku, zda rodiče vybírají svým dětem činnost na počítači předem odpovědělo 19 (53%) respondentů, že činnosti předem vybírají a 17 (47%) respondentů odpovědělo, že činnost předem svému dítěti nevybírají. Hypotéza H1 byla potvrzena, většina rodičů, vybírá činnost na počítači předem. Avšak jsou zde výsledky dosti srovnatelné, zatímco u otázky č.5 , kdy výsledky byly dosti jasné.

Otázka č. 11 Zakazujete svému dítěti počítač nebo televizi?

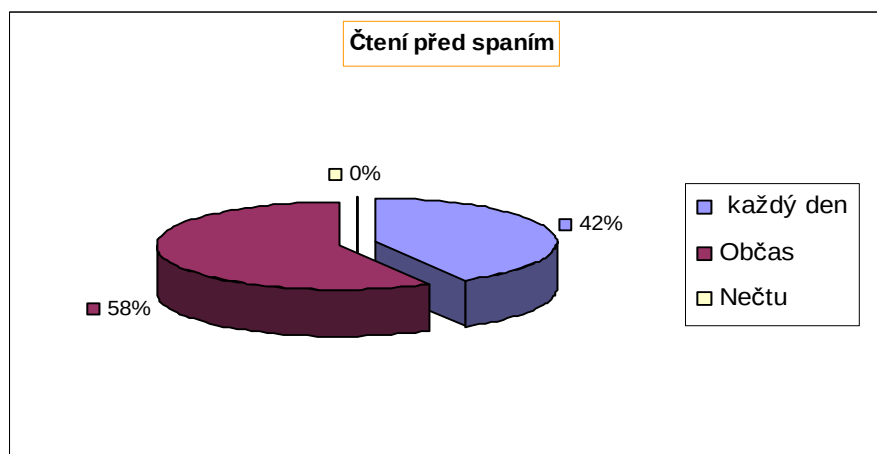
Ze 36 respondentů jich odpovědělo 12 (33%), že svým dětem zakazují některé tyto média., 24 (67%) respondentů svým dětem takové zákazy nedávají.

Otázka č. 12 Má Vaše dítě o oblíbenou knihu nebo časopis?

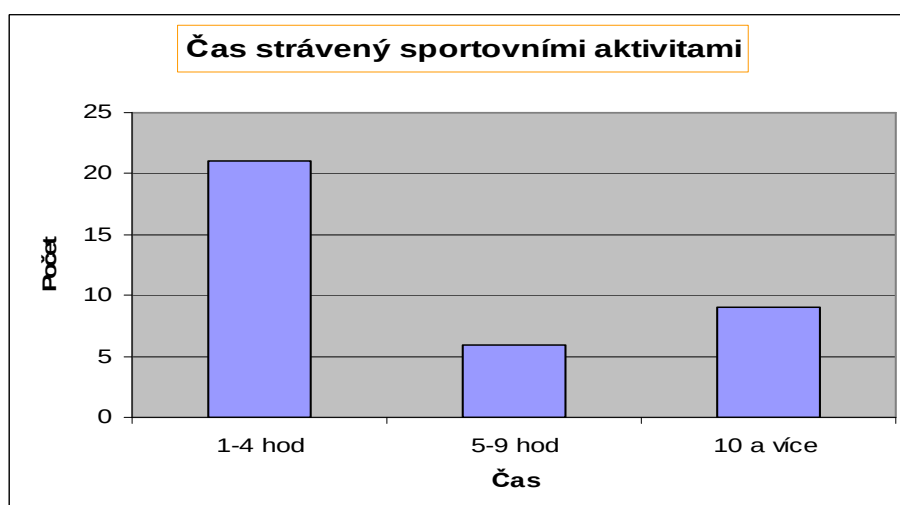
Na otázku, zda mají děti respondentů svoji oblíbenou knihu, odpovědělo 33 (92%) ano, 3 respondenti odpověděli, že jejich děti žádnou oblíbenou knihu nebo časopis nemají.

Otázka č. 13 Jak často čtete svému dítěti před spaním?

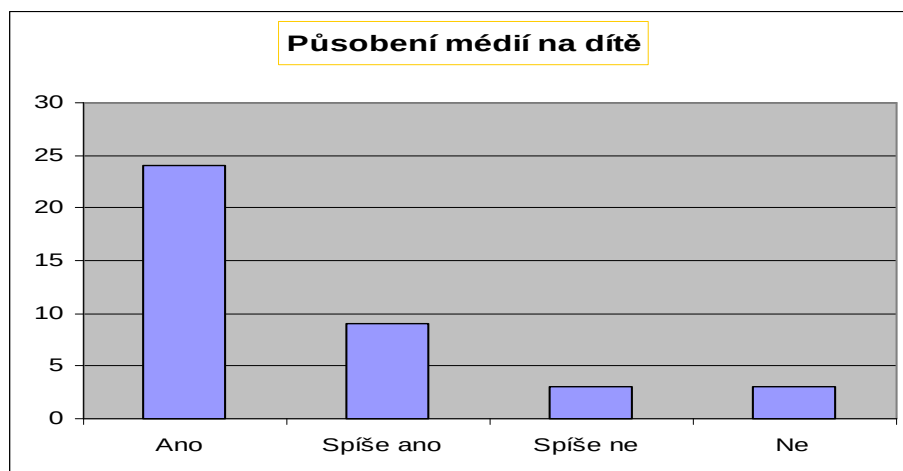
Na tuto otázku ani jeden z respondentů neodpověděl, že by svému dítěti před spaním nečetl. Z toho vyplývá, že každý den čte svým dětem 15 (42%) respondentů a 21 (58%) respondentů čtou svým dětem před spaním občas.

Otázka č. 14 Kolik času týdně Vaše dítě věnuje sportovním či jiným aktivitám.

Na otázku kolik hodin týdně věnují děti respondentů sportovním či jiným aktivitám jich odpovědělo 21 že jednu až dvě hodiny, 6 odpovědělo že pět až devět hodin týdně a 9 respondentů uvedlo deset hodin a více.

Otázka č. 15 Zajímáte se o to, jak působí vlivy médií na výchovu Vašeho dítěte?

Odpovídalo 36 respondentů na otázku, zda se zajímají o působení vlivů médií na výchovu jejich dítěte. 23 respondentů odpovědělo, že se o vlivy médií zajímají, 9 respondentů se o média spíše zajímají, 3 respondenti se zajímají jen okrajově a zbývajících 3 se o vlivy médií nezajímají vůbec. Tímto se mi potvrdila předpokládaná hypotéza H1, kde se domnívám, že se většina respondentů zajímá o vlivy, které působí na výchovu jejich dítěte.

Vyhodnocení hypotéz

H1: *Předpokládám, že většina rodičů má zájem, jaký vliv mají média na vývoj jejich dítěte.*

Většina rodičů si uvědomují možné dopady negativních vlivů na jejich dítě a mají přehled o tom, co dítě na obrazovce či na počítači sleduje. Lze tedy konstatovat, že **hypotéza H1 byla potvrzena.**

H2: *Předpokládám, že rodiče mají zájem o snížení působení negativních vlivů médií a to tak, že upřednostňují vlastní výběr pořadů vhodných pro své dítě.*

Výzkum prokázal, že velkou zodpovědnost ve výchově dítěte mají hlavně rodiče. To zda se dítě dívá na nevhodné pořady a nebo sleduje na počítači programy, které jsou plné násilí a agrese je absolutní odpovědností zákonného zástupce dítěte. Většina rodičů odpověděla, že programy a pořady pro své dítě vybírají předem. Tato hypotéza H2 byla potvrzena.

H3: *Předpokládám, že děti ve svém volném čase dávají větší přednost elektronickým médiím před klasickými médii.*

Děti tráví více volného času u televizních obrazovek nebo u počítače. Z výsledků je patrné, že tento způsob využívání svého volného času je pro ně hlavní možností. Tato hypotéza H3 byla také potvrzena.

5. Rady jak čelit negativním vlivům médií

Hlavním nejdůležitějším prvkem jak jsem už zmiňovala jsou stále rodiče. Oni rozhodují o tom, jak by měli chránit své děti před některými pořady a hledají tak různé možnosti, které by tyto negativní vlivy minimalizovaly, či je úplně odstranily. Významným prvkem je tak zvaný rodičovský vzor, a také zvyklosti, které dítě v domácnosti vidí. Rodiče jsou ti, kteří by měli mnohdy svým dětem vysvětlovat nereálné až zkreslující informace, které se k dětem prostřednictvím médií dostávají.

Hlavní množnosti řešení minimalizace či odstranění nežádoucích vlivů mediálního působení na děti předškolního věku.

- 1. *Věnujte se více Vaším dětem***, hrajte si s nimi, motivujte je k zájmovým činnostem, jako jsou různé kroužky, které jsou prostřednictvím školky nabízené. Zajímejte se více co je baví, co se jim líbí ba i naopak nelíbí, zapojte do činností v domácnosti. A své děti respektujte jako osobnost a dejte jim dostatek podnětů pro jejich příznivý osobnostní růst.
- 2. *Motivujte své děti k denním aktivitám a dejte jim příklad vhodného způsobu trávení volného času***, tak abyste minimalizovali dopady negativních vlivů médií, které nepříznivě ovlivňují Vaše dítě. Zapojte děti více do volno časových aktivit a nechte je ať Vám pomáhají například v kuchyni, na zahradě, u tatínka v dílně, možností je nepřeberné množství, tak jim dejte tu šanci, aby se mohli dostatečně projevit.
- 3. *Chvalte své děti***, dejte jim najevo svoji lásku a oceňujte je za to, jací jsou. Vždy je pochvalte za jejich odvedenou práci a nehledejte pouze jen to špatné. Dítě se tak naučí mít rádo samo sebe, bude si Vás vážit a nebude k sobě a k ostatním kritický, jak by bývalo bylo, kdyby jste ho takto ovlivňovali v chování. Tímto si nebude muset dokazovat nedostatečnost ve virtuálním světě, kde si hraje na hrdinu či nějakého padoucha, který je oceňován za jeho dobré nebo špatné činy. Oceňujte ho především vy.
- 4. *Vytvořte svému dítěti ideální rodinné prostředí***, a to takové, kde bude mít pocit bezpečí a bude zahrnováno rodičovskou láskou.
- 5. *Netrestejte své dítě*** a zkuste ho více chválit a neužívejte tresty jako je zákaz televize či počítače. Dítě si vždy najde cestu jak se k těmto médiím dostat. Vojte vždy vhodné možnosti a to takové, aby se Vaše dítě necítilo méně cenné. Nebude mít poté potřebu si vytvářet vlastní virtuální svět a uspokojovat svoji potřebu uznání druhých prostřednictvím počítačových her.

- 6. Sledujte více své děti** při různých aktivitách a nepodceňujte příliš jejich chování. Ptejte se jich, zda všemu rozumí, zda se jim daná činnost líbí a nikdy je do nich nenuťte, pokud jim to není příjemné. Vybírejte jim vždy takové aktivity, které podporují jejich zájmy a očekávané potřeby.

5.1. Rada pro omezení negativních vlivů počítače.

Co vše můžou rodiče udělat pro své děti, aby je uchránili před negativním dopadem počítačových her, ve kterých děti v mnoha případech sledují krev, střílení, rvačky, napadání druhých lidí a agrese vůči okolí. Proto jsem navrhla způsoby řešení, jak těmto vlivům předejít a popřípadě je omezit.

- 1. Naučte své děti, aby uměli správně zacházet s počítačem** popřípadě s využitím internetu. Buďte jejich vzorem, než abyste jim počítač zakazovali. Důležité je zde to, aby jste byli důslední.
- 2. Využijte ve prospěch Vašich dětí a Vás zabezpečení k zamezení přístupu k nevhodným stránkám na počítači a internetu.** Pravidelně sledujte to, co Vaše dítě na počítači sleduje. Pokud si hned od začátku stanovíte jasná pravidla, co dítě smí a naopak co nesmí, bude pro Vaše dítě jednodušší, tyto pravidla přijmout.
- 3. Limitujte čas trávený na počítači.** Nenechávejte své dítě, aby trávilo u počítače velké množství času a stanovte si maximální čas, který smí na počítači denně trávit. Tuto dobu nepřekračujte. Stanovená doba by neměla být delší než půl hodiny. Buďte důslední a neprodlužujte zbytečně čas, který jste svému dítěti stanovili.
- 4. Umístěte počítač na přehledné místo.** Měli byste mít dítě stále na dohledu, abyste věděli čemu se v danou chvíli věnuje. Tím, že umístíte počítač do jeho pokoje se Vaše možnosti přehledu, o tom co Vaše dítě dělá snižují.

5. Programy vybírejte předem, aby se Vaše děti vyhnuli nepříjemným situacím.

V dnešní době existuje celá řada vzdělávacích programů pro Vaše děti, které jsou určeny k příznivému rozvoji potenciálu dítěte a učí je tak novým věcem a rozvíjí jejich schopnosti a dovednosti.

Tímto problémem se zabývá spousta studií a do jisté míry i pedagogika volného času

Závěr

Tato bakalářská práce se zabývá tématem vlivu mediálních komunikací na vývoj dětí předškolního věku, její součástí je nejen teoretické vymezení médií, jejich negativních vlivů a samostatnému působení na děti, ale také obsahuje vlastní výzkum vlivu médií na předškolní dítě a to ve věkovém rozmezí tří až šesti let dítěte.

Cílem tohoto výzkumu je najít vhodné způsoby řešení minimalizace a odstranění tohoto problému. Výzkum se zaměřuje na volný čas dětí, sledování televize či trávený čas na počítači a internetu. Také zkoumá vztah rodičů a dětí k médiím.

Důležité je si uvědomit tu skutečnost, že v životě dětí hrají média významnou roli a jsou nezbytnou součástí jejich osobního života. Pro děti je to v první řadě prostředek zábavy a poté až prostředek k získávání informací. Děti dávají přednost především elektronickým médiím před médii klasickými. A to zejména přednost televizi a počítači. Tyto média jsou v dnešní době dostupná každému jedinci a to nese značná rizika v oblasti výchovy, neboť nabízený obsah v těchto médiích je pro děti velmi často nevhodný z hlediska k jejich věku. Psychika u dětí je velice snadno ovlivnitelná, jelikož se stále vyvíjí. V tomto případě jsou důležité vzory chování rodičů, které děti napodobují, aniž by věděli co je správné a co naopak nikoliv.

Vzhledem ke zjištěným výsledkům, které jsem získala z provedeného výzkumu je zřejmé, že všechny tři hypotézy H1, H2 a H3 byly potvrzeny.

Závěrem bych ráda uvedla, že vypracování této bakalářské práce pro mě bylo novou zkušeností a ponaučením o daném problému mediálních vlivů na vývoj dětí předškolního věku, jelikož mám šestiletého bratra. Tyto poznatky a zkušenosti ráda využiji v mém budoucím životě, respektive při výchově vlastních dětí.

Resumé

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřila na téma „Vliv mediálních komunikací na vývoj dětí předškolního věku.

Nejprve jsem uvedla, co to média jsou a poté jsem vymezila typologii médií ve vztahu k dětem předškolního věku. Zaměřila jsem se zejména na televizní pořady, které jsou určeny pro děti předškolního věku, dále na časopisy pro mladé čtenáře a nakonec jsem se zmínila i o hrách pro děti na počítači.

V další kapitole jsem se věnovala vlivům mediální společnosti, které jedince ve velké míře ovlivňují a to jako výchovný prostředek. Zde popisuji vlivy biologické, sociální a hlavně rodinné.

Následující kapitola se zabývá vlivem médií na vývoj dítěte a na to jak dítě ovlivňují. Popisuji zde pozitivní a negativní působení na dítě a na konci této kapitoly se věnuji negativním vlivům jejich následnému omezení.

V praktické části se zabývám výzkumným šetřením na základě dotazníku. Nejdříve jsem s této části bakalářské práce popsala cíl průzkumu, metodu průzkumu, kterou jsem si zvolila, dále hypotézy a následné vyhodnocení dotazníků, které mi měly pomoci k získání informací o dětech rodičů respektive respondentů. Výsledky jsem zpracovala do přehledných grafů. Z těchto výsledků vyplynulo, že děti využívají média jako je počítač a televize velmi intenzivně. Dále jsem zjistila, že se většina rodičů zajímá o vlivy médií a snaží se své děti ochránit od těchto vlivů.

V závěru této bakalářské práce jsem uvedla, že média jsou součástí života každého dítěte. A rodiče jsou těmi, kteří dokáží negativním vlivům zabránit.

Anotace:

Bakalářská práce se zabývá samotným vlivem prostředí a médií na vývoj dětí předškolního věku. Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit, jak velký vliv mají média na vývoj dítěte. Řešením této práce je navrhnout způsob minimalizace či úplného odstranění negativního působení médií. Na základě zjištěných informací jsou formulovány závěry.

Klíčová slova: Média, tisk, televize, počítač, rodina,

Annotation:

This thesis deals with the actual environmental conditions and media on the development of preschool children. The main aim of this work is to discover the great impact of media on child development. The solution of this work is devising a way to minimize or fully eliminate the negative effects of media. Based on the information gathered, conclusions are formulated.

Key words: The media, print, television, computer, family

Literatura a prameny

- Blažek, B. **Venkov města média**. Praha: SLON, 1998.
- Blažek, B. **Tváří v tvář obrazovce**. Praha: SLON, 1995.
- Burton, B. a Jiráček, J. **Úvod do studia médií**. Brno: Barrister & Principal, 2001.
- Čechová, V., Rozsypalová, M. **Obecná psychologie**. Praha: 1998.
- HÁJEK, HOFBAUER, PAVKOVÁ. **Pedagogika volného času**, UK Pedagogická fakulta, Praha 2003
- Hartl, P. **Psychologický slovník**. Praha: Portál, 2000.
- Helus, Z. **Dítě v osobnostním pojetí**. Portál: Praha, 2004
- Jiráček, J. a Kopplová, B. **Média a společnost**. Praha: Portál, 2007.
- Kraus, B. **Základy sociální pedagogiky**. Praha: Portál, 2008.
- Labáth, P. **Riziková mládež**. Praha: Portál, 2001.
- Maňák, J. **Nárys didaktiky**. Brno: 2001.
- McQuail, D. **Úvod do teorie masové komunikace**. Praha: Portál, 1999
- Musil, J. **Komunikace v informační společnosti**. Praha: Academia, 2003.
- Sak, P. **Mládež na křižovatce**. Praha: Portál, 2009
- <http://strategie.e15.cz/scripts/detail.php?id=437133>
- <http://cpr.apha.cz/rodice-deti-a-televize/>
- http://www.mojedite.cz/article_detail.php?id=93
- http://info.muni.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=1567&Itemid=89

Příloha

Vážení respondenti,

jmenuji se Světlana Kostrounová, jsem studentkou VŠ pedagogické v Českých Budějovicích a chtěla bych Vás poprosit o vyplnění tohoto dotazníku, který bude použit pro studijní účely související s mou bakalářskou prací. Dotazník je anonymní. Vaši vybranou odpověď označte křížkem, popřípadě vypište hůlkovým písmem. Děkuji za Vaši ochotu a spolupráci.

1. Pohlaví dítěte:

chlapec

dívka

2. Jaké je mediální vybavení Vaší domácnosti?

televize

počítač /internet

rádio

DVD/video

knihovna

3. Jakým médiím dávají Vaše děti přednost? Elektronickým (TV, PC, apod.), klasickým (časopisy, knihy)

elektronická

klasická

4. Kolik času tráví Vaše dítě denně u televize?

0-19 min

20-59 min

1-2 hod

2,5 hod a více

nemáme televizi

5. Plánujete výběr televizního pořadu předem?

ano

ne

6. Jaké jsou neoblíbenější pořady Vašeho dítěte?

soutěžně zábavné

výchovně vzdělávací

animované filmy

hudební

7. Jaký druh pořadu podle Vás pro Vaše dítě nejvíc chybí? Prosím Uveďte:

.....

8. Kolik času Vaše dítě věnuje denně činnosti na počítači (internetu)?

0-19 min

20-59 min

1-2 hod

2,5 hod a více

nemáme počítač

9. Máte přehled, co Vaše dítě na počítači sleduje?

ano

ne

10. Vybíráte činnost na počítači/internetu předem?

ano

ne

11. Zakazujete svému dítěti počítač nebo televizi?

ano

ne

12. Má Vaše dítě oblíbenou knihu nebo časopis?

ano

ne

nevím

13. Jak často čtete svému dítěti před spaním?

každý den

občas

nečtu

14. Kolik času týdně Vaše dítě věnuje sportovním či jiným aktivitám?

1-4 hod

5-9 hod

10 hod a více

15. Zajímáte se o to, jak působí vlivy medií na výchovu Vašeho dítěte?

ano

spíše ano

spíše ne

ne

Děkuji Vám a přeji krásný den.

